

JAMMERBUGT KOMMUNE

Dagsorden

Grønt Råd - Jammerbugt Kommune

25. september 2023 kl. 13:00 – 16.30

Fælles bustur med TMU

Dagsorden:

Fælles intro og frokost.....	1
1. stop – Vådområdeprojekt Ryå	2
2. stop – Lavbundsprojekt Ringfenner.....	3
3. stop – Skolesporet i Store Vildmose og kaffe.....	4
Orientering fra Jammerbugt Kommune	5

Deltagere Michael Krogsgaard. Formand
Teknik og Miljøudvalget

Grønt Råd:

Bjarne Jensen.
Landbruget

Mariann Stenholm.
Danmarks Naturfredningsforening

Per Pilgaard
Grundvandsrådet

Margrethe Hejlskov (Sekretær)
Vækst og Udvikling

Peter Vestergaard
Friluftsrådet

Lars Kristensen
Jægerråd Jammerbugt

Ole Noe
Naturstyrelsen Thy

Gitte Clausen.
Vækst og Udvikling

Deltagere Michael Krogsgaard (V). Formand

TMU:

Niels Christian Hem (V)

Claus Rom (V)

Jane Koller (V)

Lisbet Emmery (A). Næstformand

Frank Trolle (A)

Johnny Solbjerg (C)

Fælles intro og frokost.

Kort intro til arbejdet i Grønt Råd og til de nye tiltag der er i gang sat . *Ved Michael Krogsgaard*

Mødet begynder med fælles intro og frokost på Rådhuset i Pandrup, mødelokale 1.
Derudover bliver der en kort og gensidig præsentation af medlemmerne i TMU og i Grønt Råd.
Herefter sætter vi os i bussen og tager en tur rundt i området øst for Pandrup – Ryå og St. Vildmose.

Grønt Råd har ønsket at mødes med TMU, for at få en dialog om hvordan Grønt Råd kan spille positivt ind i forhold til udvalgets arbejde.

I forretningsordenen for Grønt Råd (GR) fremgår det, *at 'rådet er et rådgivende forum for kommunalbestyrelsen i alle spørgsmål indenfor natur, miljø, friluftsliv og planlægning eller andre tværgående politikområder, der involverer natur og miljøaspekter eller forhold omkring friluftsliv.'*

Grønt Råd har et stort ønske om at kunne bidrage mere aktivt til kommunens arbejde og at intentionerne med Grønt Råd i højere grad efterleves. Grønt Råd ønsker at blive involveret og komme med på forkant for dermed også, at kunne inspirere og rådgive TMU og administration inden beslutninger træffes.

Dette fælles møde er derfor planlagt med god plads til dialog mellem TMU og Grønt Råd og så er det krydret med inspirerende oplæg om igangværende natur- og miljøprojekter i kommunen.

1. stop – Vådområdeprojekt Ryå

Vådområdeprojekt Ryå. *Oplæg ved Rasmus Bonderup Pedersen, Limfjordssekretariatet*

Vådområdeprojekt Ryå er et produkt af et langvarigt samarbejde mellem Jammerbugt og Brønderslev Kommuner.

Tilbage i 2016 var der enighed om at få foretaget modelberegninger i forhold til vandaflodningen for Ryå og omgivelser. Disse modelberegninger førte videre til udarbejdelsen af Helhedsplan for Ryå.

Helhedsplanen bygger på en multifunktionel tilgang hvor potentialerne for Ryå og åens omgivelser er beskrevet indenfor temaerne vandløb og afvanding, natur og rekreative interesser.

Link til Helhedsplan Ryå: [Helhedsplan for ryaa v4.indd \(jammerbugt.dk\)](https://www.jammerbugt.dk/helhedsplan-for-ryaa-v4.indd)

I helhedsplanen er der skitseret en række handlinger ift de forskellige temaer i planen.

Vådområdeprojekt Ryå er således en handling der kobler til Helhedsplanen.

Vådområdeprojektet er også en del af indsatsen for at mindske kvælstofudledningen til Limfjorden. Kvælstof er et problem langs kysterne, hvor det skaber iltvind, der dræber dyr og planter. Derfor placerer man vådområder tæt på kyster, hvor åer leder store mængder vand og dermed kvælstof ud i havet.

Vådområder fjerner kvælstof fra det vand, der løber ud i åer, søer og fjorde. I den våde jord findes bakterier, der frigør luftformigt kvælstof (N_2) ved at nedbryde organisk materiale. En våd eng på 100 gange 100 meter (1 hektar) kan fjerne mere end 100 kg kvælstof om året. (<https://www.limfjordsraadet.dk/projekter/vaadoomraader/>)

Forundersøgelsen for projektet blev afsluttet i 2019 og realiseringen er nu i gang.

Rasmus vil fortælle om projektet fra forundersøgelsen og til nu med de forskellige steps der er i forbindelse med realiseringen.

2. stop – Lavbundsprojekt Ringfenner

Ringfenner lavbundsprojekt i St. Vildmose Oplæg ved Martin Nissen, Naturstyrelsen Himmerland

Naturstyrelsen, Jammerbugt og Brønderslev kommuner deltog i samarbejde med Pindstrup Mosebrug A/S og i det tværnationale projekt CANAPE finansieret af EU's Interreg-program. Projektets mål var at kortlægge muligheder for udvikling af Store Vildmose i et samspil mellem 1) natur & klima, 2) erhverv og 3) turisme.

Et led i projektet var at få ideer til, hvordan området om 20, 30, 50 år kan tænkes at udvikle sig. Det skete i samarbejde med et rådgivende udvalg bestående af lodsejere, NGO'er og interessenter i Store Vildmose.

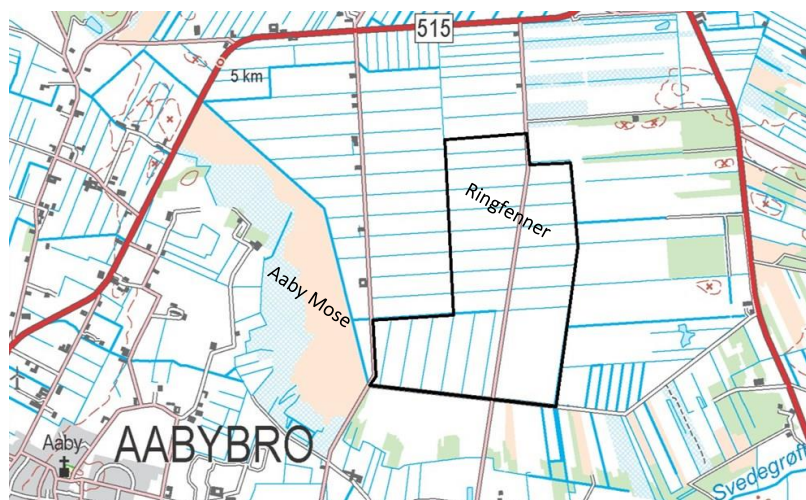
Den øvrige offentlighed blev tillige hørt i forbindelse med en idefase i foråret 2018 og resultater af arbejdet vil ved projektets afslutning igen blive præsenteret ved et offentligt møde.

COWI A/S har været hyret ind som konsulent og har i deres arbejde beskrevet tiltag og løsningsforslag for opnåelse af højere naturværdier og øget klima-effekt i delområder i Store Vildmose. Rapporterne konkluderer, at der er meget store potentialer for tilbageholdelse af CO₂ på græsfernerne (Ørnefenner og Ringfenner) og at disse områder burde indstilles til en realisering som lavbundsprojekter. <https://naturstyrelsen.dk/naturbeskyttelse/naturprojekter/ringfenner-lavbundsprojekt-i-store-vildmose/>

Realiseringen af lavbundsprojekt Ringfenner i St. Vildmose er nu i fuld gang og vi skal se noget af det anlægsarbejde der er i gang.

Lavbundsprojektet er på Naturstyrelsens egne arealer og på ca. 345 ha. Projektet har et stort potentiale for tilbageholdelse af CO₂ og for at sammenbinde naturen i området. Nedbrydning af tørv er en væsentlig kilde til udledning af drivhusgasser, og tørveopbygning under vandmættede forhold er en metode til at lagre CO₂. Med lavbundsprojektet vil vandstanden blive hævet ved at der fjernes dræn og lukkes grøfter, og nedbrydningen af tørv vil dermed mindskes.

Martin vil fortælle om projektet fra forundersøgelse til realisering.

3. stop – Skolesporet i Store Vildmose og kaffe

Skolesporet i Store Vildmose udspringer af Interreg-projektet CANAPE.

Kort oplæg ved Marianne Fisker, Jammerbugt Kommune om skolesporet, tilblivelsen og sammenhængen til CANAPE-projektet

Ligesom lavbundsprojekt Ringfener udspringer skolesporet i St. Vildmose også af CANAPE projektet – beskrevet under 2. stop.

Skolesporet udspringer som en handling i forhold til at fremme turisme og formidling i området.

Skolesporet indeholder undervisningsmateriale for 5.-7. klassetrin og er udarbejdet af Museum for Forsyning og Bæredygtighed. (<https://www.museummoss.dk/>)

Gennem undervisningsmaterialet får børnene en forståelse for livet i Store Vildmose gennem århundreder. Hvem har levet i mosen, hvordan har de opdyrket den og hvad var livsvilkårene? Hvordan har man opdyrket Vildmosen, til hvilket formål og hvordan har man gjort det? Hvordan bliver Vildmosen brugt i dag og hvor kan man tage hen for at få en forståelse for området.

Undervisningsmaterialet er opdelt i 5 temaer:

Tema 1 - Opdyrkning: Udsigtsplatform ved Aaby Mose

Tema 2 - Tørvegravning: Pindstrup Mosebrug

Tema 3 - Centralgården: Vildmoseporten

Tema 4 – Vildmosens Mystik: Trædestenene ved Aaby Bjerg

Tema 5 – Moderne brug af mosen: Udsigtsplatform ved Aaby Mose.

Se mere her <https://www.jammerbugt.dk/vores-kommune/projekter/interreg-canape/>

Orientering fra Jammerbugt Kommune

Orientering fra Jammerbugt kommune. *Ved Gitte Clausen*

Der er en række emner som Grønt Råd har ønsket løbende at blive holdt orienteret om. Punktet indgår som fast punkt.

På vej tilbage i bussen giver Gitte en kort status på de vigtigste af nedenstående punkter.

- Vandområdeplan - VP3
- Råstofplan
- Naturpolitik
- Natura 2000 planer
- Grundvand, BNBO og PFAS